

A Győri Kir. Ítéltábla rövid története és a Győri Kir. Ítéltábla vezetőinek életrajzai

Az ítéltáblák decentralizációja már évtizedek óta tervezett reformja volt a kormányzatnak. A hatalmas feladatot Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter 1889-ben meghirdetett programja előtt senki sem vállalta fel. Abban mindenki egyetértett, hogy a két ítéltábla (Budapest és Marosvásárhely) hosszabb távon nem elégíti ki a modern igazságszolgáltatás elvárásait. A javaslat részletes vitáját 1890. május 5-én kezdte meg a Tisztelt Ház. A székhelyekről szóló első szakasz heves szócsatát váltott ki, mivel főként a nyugat-dunántúli város mellett különböző érvek és ellenérvek hangoztak el. Nagy vita zajlott le a városok érdekképviselői, szószólói és patrónusai között. A 371. országos ülésen, 1890. május 9-én az országgyűlés elfogadta a táblai decentralizációs törvényjavaslatot. 1890. május 12-én a győri városi közgyűlés javasolta, hogy jegyzőkönyvi elismerést adjanak mindazoknak, akik szerepet vállaltak abban, hogy a városba kerüljön a tábla székhelye. Így jegyzőkönyvben örökítették meg gróf Batthyány Lajos főispán, Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter, Baross Gábor közlekedésügyi miniszter, Ziskay Antal – akinek nagyhatású, adatgazdag felszólalása döntő volt a győri sikerhez –, Goda Béla, Földváry Elemér, Perlaky Elek országgyűlési képviselők érdemeit és mindazok nevét, akik Győrrre szavaztak az országgyűlés-

ben. A főrendek módosítás nélkül fogadták el a törvényt. A törvényjavaslatot 1890. május 17-én terjesztették fel az uralkodóházhoz szentesítés végett. A Győri Királyi Ítéltábla felavatásának napján Győr városa házain nemzeti színű lobogók tűntek fel és sok díszruhás, ünneplőbe öltözött ember volt a város utcáin. 1891. május 5-én zajlott az ítéltáblai avatóünnepség. Az ítéltábla alapító elnöke és 1881–1892-ben vezetője a későbbi igazságügy-miniszter, Erdély Sándor lett. Erdély Győrből került a minisztérium államtitkári tisztségébe, majd 1895. január 15-étől volt miniszter. Az ítéltábla második elnökévé Vörösmarty Bélát, Vörösmarty Mihály fiát választották, akinek gyámja – a költő apa korai halála miatt – Deák Ferenc lett; az ő szeretetteljes gondoskodása alatt végezte el a középiskolát és a jogtudományi egyetemet. Mielőtt Győr városában elfoglalta volna magas hivatalát, a Kir. Curia tanácselnöke volt. Három esztendővel később, ugyanúgy, mint hivatali elődje, Erdély Sándor, az igazságügyi államtitkári kinevezést kapta meg és elköltözött Budapestre. Ezután kilenc esztendeig Vági Mór vezette az ítéltáblát, aki 1904-ben Kir. Curia tanácselnöke lett. Vági után újabb neves felmenővel bíró elnöke lett táblabíróságnak: Horváth Jenő, Horvát Boldizsár igazságügy-miniszter (1867–1871) fia, aki Győrbe kerülése előtt a budapesti ítéltábla II. sz. polgári tanácsát vezette. Hodossy Lajos 1910–1919 között, Sólyom Andor 1919-től 1936-ig volt a Győri Kir. Ítéltábla elnöke. Sólyom a temesvári ítéltábla elnöki állásából került a nyugat-dunántúli városba. A felsőbbbíróági átalakítás előtt még két ítéltáblai elnök vezette az intézményt: Dukavits Vilmos (1936–1940) és Tormásy Lambert (1940–1948). – Az 1997. évi igazságügyi reform eredménye volt, hogy 2003-ban Budapesten, Pécsen, Szegeden ítéltábla létesült, s 2005. január 1-jén Győrött és Debrecenben is megkezdhette munkáját a táblabíróság.¹

A győri Törvénykezési Palota, a kir. ítélőtábla korábbi székhelye

A táblaelnökök rövid életrajzai:²

Erdély Sándor

Született: Kisjenő, 1839. augusztus 1.

Meghalt: Budapest, 1922. május 14.

Székely, nemes család sarja. Középiskoláit Nagyváradon, az egyetemet Budapesten végezte el 1862-ben. 1863-ban köz- és váltóügyvédi vizsgát tett. 1863–1865 között ügyvéd volt Pesten. 1865-ben Pest szabad királyi város tollnokává nevezték ki. 1867-ben ugyanott törvényszéki jegyző, 1869-ben főjegyzővé választották, és mint ilyen, peres ügyekben bírói szavazattal felruházva működött 1870-ig.

1870-ben a Kir. Curia semmítőszéki osztályán az igazságügy-miniszter által kinevezett segéd-előadó, 1871-ben a kir. semmítőszék kiségitő előadója, 1886-tól a Kir. Curia rendes bírása lett. 1888. augusztus 22-én a budapesti kir.

táblához tanácselnökké nevezték ki. 1891. május 5-étől a Győri Kir. Itélőtábla elnöke. 1892. augusztus 8-ától 1895. január 15-éig igazságügy-minisztériumi államtitkár volt. 1893. november 28-án a dunaszerdahelyi kerület küldötteként, a szabadelvű párt programjával a képviselőház

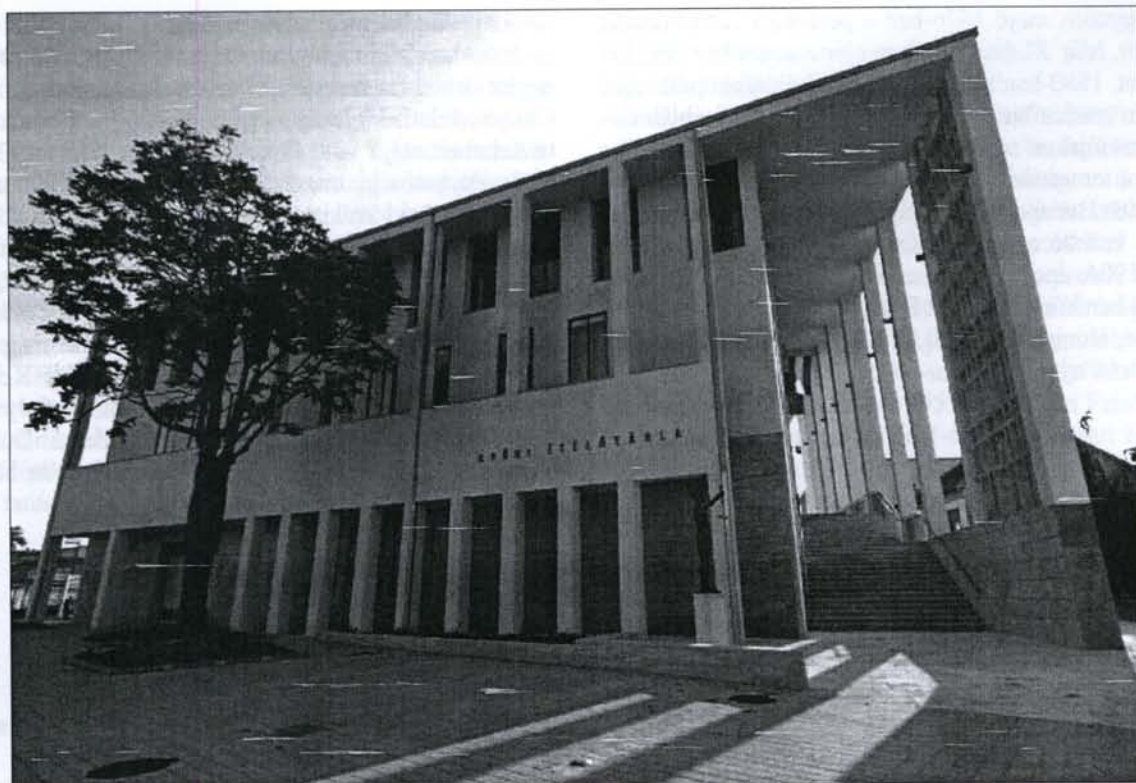
tagjává választották. 1895. január 15-étől, a Bánffy-kormány egész működése alatt az igazságügyi tárcát vezette, míg 1899. február 26-án, az ősszminisztérium lemondása folytán állásából saját kérelmére felmentették. Miniszteri működése kezdetén keresztülvitte az egyházpolitikai törvények házassági részének életbeléptetését. Egyidejűleg széles alapokra fektetett kodifikációs tervet dolgozott ki, melynek végrehajtására a minisztériumban külön törvényelőkészítő osztályt szervezett. 1896. április 24-én belső titkos tanácsos lett. 1897-ben az I. osztályú vaskoronarendet kapta meg. Visszalépése után Gyula

város díszpolgárává választották. A magánjogi kodifikáció egységes előrehaladását biztosítandó, a törvénykönyv előkészítése végett állandó bizottságot állított fel, amely vezetése alatt a kódex alapelveit letárgyalta. A dunaszerdahelyi kerületet 1901-ig, a báni kerületet 1906-ig képviselte.

Az 1910. évi választások alkalmával a báni kerület egyhangúlag választotta meg képviselőjének; az 1910-es évek elején az igazságügyi bizottság elnöke, az összeférhetetlenségi bizottság alelnöke, a felirati és a pénzügyi bizottság tagja volt.

A Győri Kir. Itélőtábla elnökei

Erdély Sándor	1891. május 5. – 1892. augusztus 8.
Vörösmarty Béla	1892. szeptember 11. – 1895. március 21.
Vági Mór	1895. július 15. – 1904. március 31.
Horváth Jenő	1904. május 14. – 1910. május 18.
Hodossy Lajos	1910. május 18. – 1919. augusztus 13.
Sólyom Andor	1919. szeptember 27. – 1936. április 23.
Dukavits Vilmos	1936. június 21. – 1940. április 29.
Tormásy Lambert	1940. május 13. – 1948
Sztodolnik László	1949. október 18. – 1951

A 2005-ben megnyílt győri ítélőtábla új épülete

Vörösmarty Béla

Született: Pest, 1844. április 23.

Meghalt: Budapest, 1904. október 9.

Szülők: Vörösmarty Mihály költő, Csajághy Laura.

Nőtlen. Atyja halála (1855) után gyámja, Deák Ferenc gondozása alatt végezte el a középiskolát és a jogtudományi egyetemet Budapesten. A bírói pályára készülve, joggyakornokként a Budapesti Kir. Ítélőtáblához, majd onnan mint fogalmazó a semmitűszékhez került. Az ügyvédi vizsga után a Budapesti Kir. Törvényszékhez nevezték ki bírónak. 1868-ban a pesti kir. tábla ingyenyakornoka, 1872-ben ügyvéd lett, és a törvényszéki bírói tisztelet is elfoglalta. 1876-ban a Budapesti Kir. Ítélőtáblán dolgozott. 1877-ben a Kir. Curia bírójává, 1892-ben a Kir. Curia tanácselnöke lett. Mind polgári, mind büntetőügyekben egyaránt bíraskodott. 1892-ben tanácselnök, majd a Győri Kir. Ítélőtábla elnöke lett. 1895. március 21-én a király az igazságügy-minisztérium államtitkárának nevezte ki. Államtitkári kinevezése után eleinte kormányzati ügyekkel foglalkozott, majd Plósz Sándor miniszterre történő kinevezése után a politikai államtitkári teendőket látta el. 1899-ben a nyitrai-zsámbokréti kerületnek lett képviselője az országgyűlésben. A minisztériumban főként a kodifikációs munkálatokban vett részt. 1901 őszén, Czorda Bódog nyugalomba vonulása után, a Kir. Curia másodelnöke lett és ebből a tisztségéből adódóan a Főrendiház tagja. Utolsó lakhelye: Budapest, Múzeum utca 5. A budapesti Fiumei úti temetőben nyugszik.

Vági Mór

Született: Lemberg, 1840. április 9.

Meghalt: Budapest, 1913 után

1868. augusztus 2-ától 1871. december 31-éig Somogy megye megválasztott törvényszéki ülnöke, 1872-től a Kaposvári Kir. Törvényszéknél törvényszéki bíró volt. 1881-ben a Budapesti Kir. Ítélőtáblához kisegítő bírónak rendelték. 1881. augusztus 20-ától már pótbíró, majd 1886. július 20-ától rendes bírónak nevezték ki. 1890. március 23-án mint kisegítő bíró a Kir. Curiához rendeltetett fel, ahol az I. polgári tanácshoz sorolták be. 1891. februárban kinevezték a Győri Kir. Ítélőtáblához, ahol a második, polgári tanács elnöke lett. 1893 áprilisától igazságügy-miniszteri tanácsos volt. 1895. július 15-étől foglalta el a Győri Kir. Ítélőtábla elnöki posztját. Kúriai bírói rangot kapott 1895. június 24-én. A Győri Kir. Ítélőtábla elnöki posztját 1904. április 9-éig töltötte be. 1904 áprilisában a Magyar Kir. Curia tanácselnök-bírójává lett. Szilágyi miniszter meghívására került Budapestre.

Horváth Jenő

Született: Szombathely, 1849

Meghalt: Budapest, 1911. április 9.

Szülők: Horváth Boldizsár, Schenk Klára

Felesége: Ráth Ilka. Gyermekei: Boldizsár, Clarisse, Ilona. Édesapja igazságügy-miniszter volt. Tanulmányait Szombathelyen és Budapesten végezte. 1870-ben köz- és váltóügyvédi diplomát szerzett. A Budapesti Kir. Ítélőtáblához nevezték ki segédfogalmazónak. 1871-ben az Igazságügyi Minisztérium fogalmazója, 1872-ben a legfőbb ítélőszék

tanácsjegyzője, majd 1876-ban a pestvidéki törvényszék bírója lett. Már 27 éves korában elérte a törvényszéki bírói rangot. 1880-ban a Budapesti Kir. Ítéltábla pótbírája, 1885-ben rendes bírója lett. 1891-ben, az ítéltáblák decentralizációjakor az ország egyik legnagyobb ítéltáblájához, a temesvárihoz került tanácselnöknek. Innen helyezték át a Budapesti Kir. Ítéltáblához, ahol a II. polgári tanácsot vezette egészen győri ítéltáblai elnöki kinevezéséig. 1904. április 9-étől a Győri Kir. Ítéltábla elnöke. 1910-ben kúriai bíró lett Budapesten. Utolsó lakhelye: Budapest, Hungária krt. 50. A Fiumei úti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Hodossy Lajos

Született: Gige, 1849. május 29.

Meghalt: Győr, 1919. augusztus 13.

Szülők: Hodossy János, Terplán Lujza.

Felesége: szalánczi Csorba Matild. Gyermekai: Matild, Gizella.

1872. július 2-étől a kaposvári törvényszéknél törvényszéki jegyzőként dolgozott, 1880. december 11-én kaposvári kir. alügyésznek nevezték ki. 1881. december 5-étől kaposvári törvényszéki bíró. 1891. január 28-ától szegedi kir. táblabíró. 1897-ben a Szegedi Kir. Törvényszék elnöke lett. 1901. január 27-én nevezték ki győri ítéltáblai tanácselnökké. 1910. május 18-án lett a Győri Kir. Ítéltábla elnöke. 1919 elején nyugalomba vonult. Utolsó lakhelye: Győr, Vilmos császár út 8. 1919. augusztus 16-án temették el a győri új köztemetőben.

Sólyom Andor

Született: Arad, 1866. május 25.

Meghalt: Budapest, 1936. április 23.

Középiskolai tanulmányait az aradi főgimnáziumban végezte, 1884-ben érettségizett. A Budapesti Kir. Tudományegyetemen szerzett jogi diplomát. 1893-ban kitüntetéssel bírói vizsgát tett. Hadkötelezettségét a 33. gyalogezredben, majd a lugosi 8. gyalogezredben teljesítette mint tartalékos hadnagy. Közhivatali pályáját az Aradi Kir. Törvényszéknél kezdte, ahová 1888. július 7-én joggyakornoknak nevezték ki. 1893 áprilisában Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter berendelte a minisztériumba, ahol 23 esztendeig dolgozott. 1894. január 18-án miniszteri fogalmazó, 1909. november 13-án valóságos miniszteri tanácsos. Központi szolgálata alatt 1906–1916-ig az Igazságügyi Minisztérium elnöki osztályának vezetője, 1916 márciusában Ferenc József az igazságügy-miniszter előterjesztésére a Temesvári Kir. Tábla elnökévé nevezte ki. 1919. szeptember 27-étől a Győri Kir. Ítéltábla elnöke. 1924 decemberében az igazságszolgáltatás terén szerzett érdemei elismerésül a bírák és ügyészek VI. fizetési osztályának megfelelő jelleget adományozta, a magas kitüntetéssel a nagyméltóságú cím járt. További kitüntetései: 1913-ban megkapta a Lipót-rend lovagkeresztjét, 1917 augusztusában első osztályú polgári hadiérdemkeresztet kapott. 1930-ban Horthy Miklós kormányzó az ezeréves határokért vívott hősi küzdelmek emlékére alapított

katonai emlékérmét adományozta számára. 1898-ban és 1906-ban jubileumi érmet is kapott. A Győri Olvasóegylet örökös díszelnöke, a Győri Automobil és Motor Club tiszteletbeli elnöke, a győri Kisfaludy Irodalmi Kör tiszteletbeli tagja volt. Győr város közgyűlése 1934-ben a törvényhatósági bizottság örökös tagjává választotta. Az igazságügyi szakirodalom terén maradandót alkotott. Munkatársa a *Magyar Jogügyi Lexikon*nak, a Grill-féle törvénytárnak. Dr. Moravcsik Ernő elmeorvos egyetemi tanárral közösen írt munkája: *Az orvos működési köre az igazságügy szolgálatában*. Megjelent írása még: *A fegyelmi jog az egészségügyi szakban*. A budapesti Kerepesi úti temetőben helyezték örök nyugalomra; dr. Saly László győri kanonok temette, az emlékbeszédet dr. Dukavits Vilmos mondta a sírnál. A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróságon a dísztermet róla nevezték el.

Dukavits Vilmos

Született: Budapest, 1874. május 19.

Meghalt: Győr, 1945. február 26.

Szülők: Dukavits István, Schreiner Terézia Zsófia.

Felesége: Ikvai Pfeiffer Erzsébet Emília Hermína. Gyermekai: Mária, Ilona, Vilmos.

Budapesten és Berlinben végezte jogi egyetemi tanulmányait. Diplomája megszerzése után a soproni járásbírósnak kezdett el dolgozni. 1901-ben a Soproni Kir. Járásbíróság aljárásbírája, 1902-ben a Győri Kir. Ügyészség alügyésze, 1908-ban a Győri Kir. Ügyészség ügyésze lett. 1905. május 9-én Győrben megházasodott. Dr. Fischer Gyula nyugalomba vonulása után a Győri Kir. Ügyészség vezetője. 1911-ben a Soproni Kir. Ügyészséghez került, majd 1914. januártól 1918. június 11-éig a Győri Kir. Ügyészség vezetője volt. 1918-ban a Győri Kir. Ítéltábla bírója. 1926-ban tanácselnök-bírói kinevezést kapott a győri ítéltáblán. Az I. sz. büntetőtanácsot vezette. 1936–1940 között a Győri Kir. Ítéltábla vezetője. 1940-ben nyugdíjba vonult. Utolsó lakhelye: Győr, Szent István u. 8.

Irod.: Dukavits Vilmos dr. (Dunántúli Hírlap, 1918. június 29. 1. p.); Dukavits Vilmos dr. táblabíró (Győri Hírlap, 1918. június 29. 5. p.); A királyi ügyészségről (Győri Hírlap, 1918. július 11. 2. p.); Dukavits Vilmos (Győri Nemzeti Hírlap, 1945. február 27. 2. p.)

Tormásy Lambert

Született: 1882

Meghalt: Budapest, 1948 után

A bácskai származású jogász 1903-ban kezdte meg igazságügyi munkáját a Szabadkai Kir. Törvényszéken mint joggyakornok. 1913-ban a Szabadkai Kir. Törvényszék albírója, 1915-ben uo. törvényszéki bíró lett. Törvényszéki bíróként a magyar és osztrák hadsereg által megszállt Szerbia polgári igazságszolgáltatásának megszervezésével bízta meg a Tisza-kormány. Kragujevac székhellyel egészen a kivonulásig vezette az általa megszervezett hatalmas intézményt. Itt teljesített szolgálataiért Ferenc József-rendet kapott. Az összeomlás után, 1919 márciusában

elhagyta a szerb megszállás alá került Szabadkát. Hala-son telepedett le. A kommün alatt nem vállalt szolgálatot, ezért menekülnie kellett. Szülőföldjére akart visszamenni, de a határon elfogták, s mindenétől megfosztva Budapest-re tért vissza. A proletárdiktatúra után a Budapesti Kir. Törvényszék lakásügyi főosztályán, majd a Népjóléti Mi-nisztériumban teljesített szolgálatot. 1924-ben a Rácke-vei Kir. Járásbíróság elnöke, 1926 júliusától a Pestvidéki Kir. Törvényszék tanácselnöke. 1931-től a Budapesti Kir. Ítéltábla bírása, 1934. június 1-jétől 1939. július 31-éig a Kecskeméti Kir. Törvényszék elnöke, 1939. augusztus 1-jétől 1940. április 30-áig a Szolnoki Kir. Törvényszék elnöke volt. Szolnokról került Győrbe, ahol 1940. május 13-án tette le hivatalos esküjét. 1940–1948 között a Győri Kir. Ítéltábla elnöke. 1948 nyarán Budapestre helyezték kúriai tanácselnöknek.

Sztodolnik László

Született: Máramarossziget, 1898. február 18.

Meghalt: Budapest, 1967. október 27.

A budapesti tudományegyetemen tanult, 1917-től részt vett a baloldali diákmozgalomban. A Tanácsköztársaság idején Budapesten, a rutén népbiztosságon dolgozott. Máramarosszigeten illegális szervezkedésért többször le-tartóztatták. Szabadulása után a kecskeméti Ref. Jogaka-démián, ezután a szegedi tudományegyetemen folytatta jogi tanulmányait. Ügyvédjelölt, 1923-tól bírósági fogal-mazóként működött. 1937-től járásbírósági, utóbb Pest vi-déki törvényszéki bíró, 1946-tól a Szegedi Törvényszék bírása, 1949. október 18-tól 1951-ig a Győri Felsőbíróság (volt Ítéltábla) vezetője. 1951-től a Budapesti Központi Járásbíróság elnöke. A Legfelsőbb Bíróságon tanácselnök (1953), a polgári kollégium vezetője (1954), nyugdíjazá-sáig a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese (1955–1965). Bíróként mindvégig polgári ügyekkel foglalkozott.

Biczó Zalán

Jegyzetek

¹ A Győri Kir. Ítéltábla története jelen cikk szerzőjének évekig tartó gyűjtőmunkája eredményeképpen, a Győri Ítéltábla támogatásával és kiadásában jelent meg: Biczó Zalán: *A győri ítéltábla története* (Győr, 2007, 179 p., ISBN 978 963 06 2353 7) A további kutató-munkát a könyv 14 oldalas irodalomjegyzéke segíti elő.

² Az életrajzok forrása: Biczó Zalán: *Győri jogász almanach* (kiadja a Magyar Jogászegylet Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete, Győr, 2011, 262 p.; ISBN 978-963-08-1850-6). (A kiadványról re-cenzió olvasható e számunk 56–57. oldalán. – A szerk.)

